

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΘΕΣΜΙΚΗΣ &
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
& ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ

Αθήνα, 24-02-2023

Αριθ. Πρωτ. : 17920 - 24-02-2023

ΕΥΚΕ ΧΕ: 206

Ταχ. Δ/νση : Νίκης 10, Σύνταγμα
Ταχ. Κώδικας : 105 63, Αθήνα
Πληροφορίες : Αθανάσιος Παπαηλιού
Τηλέφωνο : 210 3742069
Email : stateaid_unit@mnec.gr

Προς : Ειδική Υπηρεσία Διαχ/σης
Ε.Π. Περιφέρειας Ηπείρου
Πλατεία Πύρρου 1 - Διοικητήριο
452 21 Ιωάννινα

Θέμα: Γνωμοδότηση σχετικά με την πρόσκληση με τίτλο «Υλοποίηση παρεμβάσεων που προβλέπονται στα Σχέδια Δράσης για την Βιώσιμη Ενέργεια των ΟΤΑ - 1ος Κύκλος»

Σχετ.: Το με αρ. πρωτ. 409/15-02-2023 έγγραφο της Υπηρεσίας σας

Σε συνέχεια του ως άνω σχετικού με το οποίο μας κοινοποιήθηκε, προς γνωμοδότηση αναφορικά με ενδεχόμενη ύπαρξη στοιχείων κρατικής ενίσχυσης, το σχέδιο πρόσκλησης με τίτλο «Υλοποίηση παρεμβάσεων που προβλέπονται στα Σχέδια Δράσης για την Βιώσιμη Ενέργεια των ΟΤΑ - 1ος Κύκλος», στις οποίες ζητείται η άποψη της Υπηρεσίας αναφορικά στην υπαγωγή ή μη στο καθεστώς των Κρατικών Ενισχύσεων των εν λόγω δράσεων και λαμβάνοντας υπόψη το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το σχέδιο της πρόσκλησης, αντικείμενο της δράσης αποτελεί η ενεργειακή αναβάθμιση υποδομών του Δημοσίου και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και του οδοφωτισμού. Σημειώνεται επίσης, ότι ο εν λόγω τύπος δράσης συμβάλλει στην προτεραιότητα του ΕΣΕΚ για «Βελτίωση ενεργειακής απόδοσης».

• Υποδράση 2Α.ι.1.γ: Υλοποίηση παρεμβάσεων που προβλέπονται στα Σχέδια Δράσης για την Βιώσιμη Ενέργεια των ΟΤΑ.

Δύναται ενδεικτικά να περιλαμβάνει:

- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στο σύστημα του δημοτικού φωτισμού και σηματοδότησης των αστικών κέντρων (ενδεικτικά αναφέρονται αντικατάσταση συμβατικών με χαμηλής κατανάλωσης λαμπτήρων,

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

υιοθέτηση αυτοματισμού για την «έξυπνη» διαχείριση του φωτισμού, χρήση φωτοκυττάρων, αξιοποίηση φωτοβολταϊκών συλλεκτών στον οδοφωτισμό).

- Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών (ΑΠΕ) σε δημοτικά κτίρια/αγροτεμάχια με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας στην κάλυψη των αναγκών των κτιρίων.
- Παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των αντλιοστασίων ύδρευσης και αποχέτευσης.

Στο πλαίσιο του ΕΠ Ήπειρος 2014-2020 χρηματοδοτήθηκε η εκπόνηση Σχεδίων Δράσης για την Βιώσιμη Ενέργεια (ΣΔΒΕ) στους τέσσερις Αστικούς Δήμους (Αρταίων, Ηγουμενίτσας, Ιωαννινών και Πρέβεζας) στα οποία δίνονται κατευθύνσεις και ορίζονται προτεραιότητες για τις προς χρηματοδότηση παρεμβάσεις. Όλες οι παρεμβάσεις θα προκύπτουν από τα Σχέδια αυτά.

Η εγκατάσταση συστημάτων ΑΠΕ σε δημοτικά κτίρια / αγροτεμάχια / χώρους στάθμευσης και/ή η εγκατάσταση εξοπλισμού ενεργειακής διαχείρισης για κτίρια συνεισφέρουν στις υποδομές με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση.

Λαμβάνοντας υπ' όψη το Εθνικό Πρόγραμμα Ελέγχου της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης (ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΚΑΠΑ/5615/121 / 21.01.2021, ΦΕΚ 182/Β/22.01.2021) και την Αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» δεν ενθαρρύνεται η καύση βιομάζας.

Ο συνολικός προϋπολογισμός της δράσης ανέρχεται σε 10.000.000,00€.

Δυνητικοί δικαιούχοι είναι ο Δήμος Αρταίων, ο Δήμος Ηγουμενίτσας, ο Δήμος Ιωαννινών, ο Δήμος Πρέβεζας και επιχειρήσεις αυτών.

2. Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω αναφερόμενα, η πρόσκληση αφορά σε επενδυτικές ενισχύσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης στο σύστημα του δημοτικού φωτισμού και σηματοδότησης των αστικών κέντρων, την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών (ΑΠΕ) σε δημοτικά κτίρια/αγροτεμάχια και τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των αντλιοστασίων ύδρευσης και αποχέτευσης, σε τέσσερις Αστικούς Δήμους της Περιφέρειας Ηπείρου. Ωστόσο, το είδος των δικαιούχων και των υποδομών που θα αναβαθμιστούν μέσω των χρηματοδοτούμενων δράσεων ποικίλλει και δύναται να περιλαμβάνει τόσο δημόσιες υποδομές που δεν ενέχουν οικονομική δραστηριότητα, όσο και δημόσιες υποδομές που ενέχουν οικονομική δραστηριότητα, οι οποίες αντιμετωπίζονται διαφορετικά στο πλαίσιο του θεσμικού πλαισίου των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3. Με τις διατάξεις του άρθρου 107 παρ.1 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε. (εφεξής ΣΛΕΕ) εισάγεται η απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, δηλαδή η «αρχή του ασυμβίβαστου», σύμφωνα με την οποία: *«Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».*

Η απαγόρευση χορήγησης κρατικών ενισχύσεων δεν είναι απόλυτη καθώς οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 107 της ΣΛΕΕ περιγράφουν τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η χορήγηση κρατικών ενισχύσεων είναι ή δύναται να είναι συμβατή με τη ΣΛΕΕ.

Εάν τα στοιχεία της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης που προκύπτουν από το άρθρο 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ (ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος, ευνοϊκή μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, η χρηματοδότηση από το κράτος & με κρατικούς πόρους και η πιθανή νόθευση του ανταγωνισμού & διατάραξη του ενδοκοινοτικού εμπορίου) συντρέχουν σωρευτικά τότε μια Πράξη θεωρείται κρατική ενίσχυση.

Υπενθυμίζεται ότι με βάση το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται σε γενικές γραμμές μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». Προκειμένου μία οντότητα να λάβει την ιδιότητα της επιχείρησης πρέπει να ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Οικονομική δραστηριότητα σύμφωνα με το ΔΕΚ υπάρχει όταν παρέχονται αγαθά και υπηρεσίες στην αγορά. Ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων.

4. Όσον αφορά στην υλοποίηση των επιμέρους παρεμβάσεων που προβλέπονται στα Σχέδια Δράσης για την Βιώσιμη Ενέργεια των ΟΤΑ ισχύουν τα ακόλουθα:

α) Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στο σύστημα του δημοτικού φωτισμού και σηματοδότησης των αστικών κέντρων.

Η δημόσια χρηματοδότηση υποδομών που δεν προορίζονται να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικής/οικονομικής εκμετάλλευσης εξαιρείται κατ' αρχήν από την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, καθ' όσον δεν υφίσταται οικονομική δραστηριότητα. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, γενικές υποδομές, όπως δημόσιοι δρόμοι, γέφυρες ή κανάλια, τα οποία είναι διαθέσιμα για δημόσια χρήση, χωρίς καμία αντιπαροχή (οποιασδήποτε μορφής αντάλλαγμα για τη χρήση τους). Πέραν τούτου τέτοιου είδους υποδομές και παροχές εμπίπτουν ως επί των πλείστων στην άσκηση δημόσιας εξουσίας των οργάνων του κράτους (κεντρικού ή αποκεντρωμένου) και αποτελούν στοιχεία της αποστολής του. Δεδομένου λοιπόν ότι οι παρεμβάσεις αναφέρονται σε εκσυγχρονισμό φωτισμού και σήμανσης σε οδούς που χρησιμοποιούνται από όλους ανεξαιρέτως τους πολίτες, χωρίς αντίτιμο, δείχνει να εξασφαλίζεται και το γράμμα και το πνεύμα των κανόνων κρατικών ενισχύσεων και οι πράξεις να ΜΗΝ αποτελούν οικονομική δραστηριότητα και άρα ΔΕΝ ενέχουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων.

Επομένως οι δρόμοι και οι πλατείες των αστικών κέντρων που διατίθενται για δωρεάν χρήση από το κοινό, είναι υποδομές γενικής χρήσης δια των οποίων δεν ασκείται οικονομική δραστηριότητα και η δημόσια χρηματοδότησή τους δεν εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.

Τα παραπάνω δεν ισχύουν αν οι συγκεκριμένες υποδομές έχουν σχεδιαστεί ειδικά για να εξυπηρετήσουν μεμονωμένους χρήστες ή μέσα στο σύνολο της δράσης του οδοφωτισμού παρέχεται η υπηρεσία και σε «οικονομικούς φορείς κατ' αποκλειστικότητα».

β) Εγκατάσταση φωτοβολταϊκών (ΑΠΕ) σε δημοτικά κτίρια/αγροτεμάχια με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας στην κάλυψη των αναγκών των κτιρίων

Όπως διευκρινίζεται στο σημείο 203 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, «η δημόσια χρηματοδότηση υποδομών που δεν προορίζονται να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης εξαιρείται κατ' αρχήν από την εφαρμογή των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων. Αυτό αφορά, για παράδειγμα, τις υποδομές που προορίζονται για δραστηριότητες τις οποίες το

κράτος εκτελεί κανονικά κατά την άσκηση της δημόσιας εξουσίας (...) ή που δεν χρησιμοποιούνται για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών σε μια αγορά (...)».

Ακολουθως, στο σημείο 205 της ίδιας Ανακοίνωσης αναφέρεται ότι: «στην περίπτωση που μια υποδομή χρησιμοποιείται τόσο για οικονομικές όσο και για μη οικονομικές δραστηριότητες, η δημόσια χρηματοδότηση για την κατασκευή της θα εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις μόνο στον βαθμό που καλύπτει τις δαπάνες που συνδέονται με τις οικονομικές δραστηριότητες».

Επιπλέον, στο σημείο 207 της Ανακοίνωσης αναφέρεται ότι: «εάν, σε περίπτωση μεικτής χρήσης, η υποδομή χρησιμοποιείται σχεδόν αποκλειστικά για μη οικονομική δραστηριότητα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η χρηματοδότησή της ενδέχεται να μην εμπίπτει καθόλου στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, υπό την προϋπόθεση ότι η οικονομική χρήση παραμένει αμιγώς επικουρική, ήτοι για δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα με τη λειτουργία της υποδομής και είναι απαραίτητη για αυτήν ή είναι συνυφασμένη με την κύρια μη οικονομική χρήση της Οι βοηθητικές δραστηριότητες πρέπει να παραμένουν περιορισμένης εμβέλειας όσον αφορά τη δυναμικότητα της υποδομής.». Στο σημείο αυτό της Ανακοίνωσης αναφέρεται ότι η οικονομική χρήση της υποδομής μπορεί να θεωρηθεί βοηθητική, όταν η δυναμικότητα που διατίθεται κάθε χρόνο για μια τέτοια δραστηριότητα δεν υπερβαίνει το 20 τοις εκατό της συνολικής ετήσιας δυναμικότητας της υποδομής.

Περαιτέρω διευκρινίζεται ότι ο χαρακτήρας της οικονομικής δραστηριότητας πρέπει να αξιολογηθεί σε δυο επίπεδα:

α) Κατά πρώτον, πρέπει να αξιολογηθεί η χρήση της κτιριακής υποδομής η οποία θα αναβαθμιστεί ενεργειακά, ως προς τον οικονομικό χαρακτήρα της. Εφόσον στο δημόσιο κτήριο δεν παρέχονται οικονομικές δραστηριότητες και η ενεργειακή εξοικονόμηση έχει να κάνει μόνο με την μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης ή αν παράγεται επιπλέον ενέργεια από την απαιτούμενη προς κατανάλωση, «πέφτει» στο σύστημα χωρίς αντίτιμο (net metering) τότε δεν έχουμε στοιχεία κρατικής ενίσχυσης. Ειδικότερα, σε περίπτωση μεικτής χρήσης υποδομής όπου ο δικαιούχος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, εάν υποβληθούν στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η οικονομική χρήση παραμένει αμιγώς επικουρική και οι βοηθητικές δραστηριότητες είναι περιορισμένης εμβέλειας, τότε μπορεί να υποστηριχθεί ότι τα εν λόγω έργα δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος δεν προβαίνει σε εμπορική εκμετάλλευση των παρεμβάσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο ενός έργου. Εάν βέβαια το δημόσιο κτήριο χρησιμοποιείται για άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων τότε πρέπει να ληφθούν μέτρα για να «απαλλαγεί» η δράση από τις κρατικές ενισχύσεις που αυτοδικαίως ενυπάρχουν.

β) Κατά δεύτερον, πρέπει να αξιολογηθεί ο χαρακτήρας των παρεμβάσεων ενεργειακής αναβάθμισης που υλοποιούνται στο πλαίσιο ενός έργου. Για παράδειγμα, εάν υλοποιηθούν παρεμβάσεις ανανεώσιμων πηγών ενέργειας η αξιοποίηση των οποίων, εκ της φύσης της, αποτελεί οικονομική δραστηριότητα (π.χ. τοποθέτηση Φ/Β συστημάτων σε στέγη δημοτικού κτιρίου, αγροτεμάχια, χώρους στάθμευσης κ.α.) για αυτοπαραγωγή ενέργειας και σύνδεση με το δίκτυο διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, τότε είναι αναγκαίο να αξιολογηθεί επιπρόσθετα και η συγκεκριμένη οικονομική χρήση στην τυχόν υφιστάμενη οικονομική δραστηριότητα του δημόσιου κτηρίου.

γ) Ενεργειακή απόδοση των αντλιοστασίων ύδρευσης και αποχέτευσης

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις δύναται να θεωρηθεί ότι δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης καθώς δεν υπάρχουν άλλοι φορείς που παρέχουν ή δύναται να παράσχουν τις συγκεκριμένες υπηρεσίες που

παρέχονται (ύδρευσης και αποχέτευσης). Ενδεχομένως οι εταιρείες αντλιοστασίων να συνάδουν με τις διατάξεις 210, 211, 212 του ΝοΑ και πραγματικά να λειτουργούν σαν φυσικό μονοπώλιο και ως εκ τούτου δύναται η δημόσια στήριξή της να μην αποτελεί κρατική ενίσχυση. Οι φωτοβολταϊκές εγκαταστάσεις που θα αναπτυχθούν υπό το καθεστώς ενεργειακού συμψηφισμού (net metering), δεν αποτελούν αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης αλλά θεωρούνται δραστηριότητες για τη μείωση του λειτουργικού κόστους των εγκαταστάσεων, συνυφασμένες με την κύρια οικονομική δραστηριότητα τους (ύδρευση αποχέτευση), οι οποίες υφίστανται σε συνθήκες απουσίας άμεσου ανταγωνισμού.

Η τοποθέτηση και λειτουργία φωτοβολταϊκών εγκαταστάσεων από τα αντλιοστάσια, αποτελεί δράση παραγωγής ενέργειας, όπου ο κύριος της υποδομής συνάπτει σύμβαση οικονομικού ανταλλάγματος με το διαχειριστή του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και κατά συνέπεια εν γένει υφίσταται οικονομική δραστηριότητα. Ωστόσο εφόσον παρεμβάσεις οι οποίες αφορούν σε οικονομική δραστηριότητα, όπως η τοποθέτηση και λειτουργία φωτοβολταϊκών, στις οποίες οι φορείς που τις ασκούν δεν αποκομίζουν κάποιου είδους χρηματικό αντάλλαγμα (π.χ. δεν αποζημιώνεται το τυχόν πλεόνασμα παραγόμενης ενέργειας), ήτοι δεν υπάρχει εμπορική εκμετάλλευση παραγωγής ενέργειας (πώληση) μέσω των παρεμβάσεων και δεν υφίσταται εμπορική συναλλαγή, αλλά το όποιο όφελος περιορίζεται στη μείωση των λειτουργικών εξόδων του φορέα από τη χρηματοδοτούμενη ενεργειακή αναβάθμιση, τότε δύναται να τεκμηριωθεί ότι από τις δράσεις αυτές (εγκατάσταση και λειτουργία φωτοβολταϊκών) δεν προκύπτουν ζητήματα κρατικών ενισχύσεων.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με σημείο 212 της Ανακοίνωσης της Επιτροπής (2016/C 262/01), προκειμένου να διασφαλισθεί ότι το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης του έργου δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, πρέπει να επιβεβαιωθεί ότι η παραγόμενη από τα φωτοβολταϊκά συστήματα ηλεκτρική ενέργεια, δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεισδότηση ή για έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων των αντλιοστασίων (λόγου χάρη ενδεχόμενες αρμοδιότητες τηλεθέρμανσης και τα συναφή), για τις οποίες δεν αφορά «φυσικό μονοπώλιο», συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας της υποδομής.

Ως δραστηριότητες Φυσικού Μονοπωλίου ενδεχομένως να εκλαμβάνονται αυτές που εκτελούν για ύδρευση και αποχέτευση εφόσον είναι κατά μόνας ο αποκλειστικά αρμόδιος φορέας στην περιοχή παρέμβασης για τα θέματα που εμπίπτουν στην κατασκευή, λειτουργία και συντήρηση κάθε είδους εγκαταστάσεων και υποδομών ύδρευσης και αποχέτευσης.

Η διεισδότηση μπορεί να αποκλειστεί με την τήρηση ξεχωριστών λογαριασμών, τον κατάλληλο επιμερισμό δαπανών και εσόδων και με τη διασφάλιση ότι η δημόσια χρηματοδότηση δεν στηρίζει τις οικονομικές δραστηριότητες. Στην περίπτωση που δεν διασφαλίζονται τα παραπάνω, ενδέχεται να προκύψουν θέματα κρατικών ενισχύσεων.

Προκειμένου τα προτεινόμενα έργα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των αντλιοστασίων ύδρευσης και αποχέτευσης να πληρούν τις ανωτέρω αναφερόμενες προϋποθέσεις του θεσμικού πλαισίου των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι δυνητικοί δικαιούχοι πρέπει να προσκομίσουν την υφιστάμενη εθνική νομοθεσία και ότι άλλο πληροφοριακό έγγραφο βάσει των οποίων καταδεικνύεται ότι οι εν λόγω υποδομές αποτελούν «φυσικό μονοπώλιο» σύμφωνα με σημείο 211 της ως άνω αναφερόμενης Ανακοίνωσης της Επιτροπής, περί απουσίας άμεσου ανταγωνισμού για τις συγκεκριμένες υποδομές και περί αμελητέας ιδιωτικής χρηματοδότησης στον τομέα των δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης.

Σε περίπτωση που οι προτεινόμενες πράξεις δεν δύναται να πληρούν τις προαναφερόμενες προϋποθέσεις της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης, οι υποβληθείσες προτάσεις

πρέπει να εξεταστούν για ζητήματα κρατικών ενισχύσεων με την υποβολή τους στην ΕΥΚΕ μαζί με όλο το πληροφορικό υλικό.

5. Στο διατακτικό της πρόσκλησης είναι απαραίτητο να προστεθούν:

- Η Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01).
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθμ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2017/1084 της Επιτροπής.
- Ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθμ. 1407/2013 της Επιτροπής της 18ης Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για την λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis).
- Το υπ' αριθμ. 74391/ΕΥΚΕ2634/13.07.2016 έγγραφο της Εθνικής Αρχής Συντονισμού / ΕΥΚΕ «Οδηγίες στους φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων κατά την Προγραμματική Περίοδο 2014 – 2020».
- Το με αρ. πρ. 92415/ΕΥΚΕ6282/28-08-2017 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων με θέμα «Οδηγίες και Παρότρυνση Τήρησης Διαδικασιών προς Φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση Κρατικών Ενισχύσεων»
- Το με αρ. πρωτ. 115150/ΕΥΚΕ4023/2-11-2016 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες αναφορικά με την αξιολόγηση πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας των πράξεων με τους κανόνες των Κρατικών Ενισχύσεων».
- Η παρούσα γνωμοδότηση της υπηρεσίας μας.

6. Πρόσθετα στο σώμα της πρόσκλησης πρέπει:

Στο κεφάλαιο 3 «Επιλεξιμότητα» να γίνουν οι εξής προσθήκες:

- Μια πράξη εξετάζεται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής (σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα του έργου με το δίκαιο του ανταγωνισμού, πρέπει κατά την υποβολή των προτάσεων οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία τα οποία διασφαλίζουν ότι η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό ή να έχει επιπτώσεις στις συναλλαγές. Είναι στην διακριτική ευχέρεια της ΕΥΔ να ζητήσει επιπλέον δικαιολογητικά έγγραφα προκειμένου να μπορέσει να ολοκληρώσει την αξιολόγηση.
- Έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης θα εξεταστούν σύμφωνα με τα οριζόμενα στην Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01). Στις περιπτώσεις αυτές, προκειμένου το σύνολο της δημόσιας χρηματοδότησης της προτεινόμενης δράσης να μην εμπίπτει στους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, πρέπει να διασφαλιστεί ότι η χρηματοδότηση που παρέχεται για την κατασκευή των σχετικών υποδομών δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για διεπιδότηση ή για έμμεση επιδότηση άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της λειτουργίας των υποδομών. Η διεπιδότηση μπορεί να αποκλειστεί εφόσον διασφαλισθεί ότι ο ιδιοκτήτης της υποδομής δεν

ασκεί οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα ή –αν ο ιδιοκτήτης της υποδομής ασκεί οποιαδήποτε άλλη οικονομική δραστηριότητα- με την τήρηση ξεχωριστών λογαριασμών, τον κατάλληλο επιμερισμό των δαπανών και των εσόδων και με τη διασφάλιση ότι η δημόσια χρηματοδότηση δεν στηρίζει άλλες δραστηριότητες.

- Σε περίπτωση που μια πράξη εξετάζεται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01) και προκειμένου να επιβεβαιωθεί η συμβατότητα του έργου με το δίκαιο του ανταγωνισμού ως μη κρατική ενίσχυση:

α) οι δυνητικοί δικαιούχοι πρέπει να υποβάλλουν στοιχεία που καταδεικνύουν ότι οι δικαιούχοι είναι δημόσιες αρχές, ιδιοκτήτες των υποδομών (ή με μακροχρόνια μίσθωση που καλύπτει τουλάχιστον το χρόνο απόσβεσης της επένδυσης),

β) στην περίπτωση που τα έργα αφορούν σε τοπική ή δημοτική υποδομή η οποία είναι αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης, οι δυνητικοί δικαιούχοι πρέπει να υποβάλλουν στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η υποδομή καλύπτει, κατά κύριο λόγο, τοπικές ανάγκες και συνεπώς η χρηματοδότηση του έργου δεν απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και δεν επηρεάζει τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών,

γ) στην περίπτωση που τα έργα αφορούν σε υποδομή μικτής χρήσης, η οποία είναι αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης, είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση στοιχεία που καταδεικνύουν ότι η υποδομή είναι στη διάθεση των χρηστών ανοιχτά και χωρίς διακρίσεις, προκειμένου να διασφαλίζεται η αποτροπή της ενίσχυσης συγκεκριμένων τελικών χρηστών των υποδομών, καθώς και στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι η οικονομική δραστηριότητα είναι αμιγώς επικουρική και αποτελεί βοηθητική δραστηριότητα περιορισμένης εμβέλειας.

Επιπλέον, προκειμένου τα προτεινόμενα έργα να μην ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί από τους δικαιούχους ότι οι προτεινόμενες παρεμβάσεις δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα, ήτοι, δεν είναι αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης (δεν συνάπτεται σύμβαση οικονομικού ανταλλάγματος με διαχειριστή δικτύου διανομής ενέργειας μετά το πέρας του έργου).

- Έργα ενεργειακής αναβάθμισης κτηρίων που αφορούν στην οικονομική και εμπορική εκμετάλλευση παρεχομένων υπηρεσιών ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και εξετάζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο των κρατικών ενισχύσεων (ΓΑΚ, ενισχύσεις ήσσονος σημασίας κατευθυντήριες οδηγίες κλπ). Στις περιπτώσεις που τελικά κριθεί ότι η προτεινόμενη δράση ή τμήμα δράσης εμπίπτει στο ανωτέρω θεσμικό πλαίσιο, υπάρχει η δυνατότητα δημόσιας χρηματοδότησής της μέχρι του ύψους της έντασης ενίσχυσης που προσδιορίζεται μέσω της χρήσης του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού ή του Κανονισμού De Minimis, ανά περίπτωση.

Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση της κρατικής ενίσχυσης το ποσό που υπολείπεται της εγκεκριμένης συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης σε σχέση με το συνολικό κόστος του έργου, καλύπτεται από ίδιους πόρους του δικαιούχου.

Στο κεφάλαιο 4 «Οδηγίες Υποβολής Προτάσεων» να γίνουν οι εξής προσθήκες:

- Για τα έργα που δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και εξετάζονται στο πλαίσιο της Ανακοίνωσης της Επιτροπής σχετικά με την έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αναφέρεται στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2016/C 262/01), προκειμένου να επιβεβαιωθεί

η συμβατότητα των έργων αυτών με το δίκαιο του ανταγωνισμού, πρέπει οι δυνητικοί δικαιούχοι να υποβάλλουν στοιχεία που καταδεικνύουν ότι οι δικαιούχοι είναι δημόσιες αρχές, ιδιοκτήτες των υποδομών (ή με μακροχρόνια μίσθωση που καλύπτει τουλάχιστον το χρόνο απόσβεσης της επένδυσης). Επιπλέον, προκειμένου να επιβεβαιωθεί ότι οι παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης των δημόσιων κτιριακών υποδομών δεν ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, πρέπει να διασφαλιστεί ότι δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα, ήτοι, δεν είναι αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης (δεν συνάπτεται σύμβαση οικονομικού ανταλλάγματος με διαχειριστή δικτύου διανομής ενέργειας μετά το πέρας του έργου).

- Για δράσεις που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης («Γενικός Απαλλακτικός Κανονισμός»), είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση στοιχεία που τεκμηριώνουν την τήρηση των υποχρεώσεων ΓΑΚ, προκειμένου να εξεταστεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων του Γενικού (βλέπε Παράρτημα ελέγχου τήρησης υποχρεώσεων Γενικού Μέρους του ΓΑΚ) και, κατά περίπτωση κατάλληλου, Ειδικού Μέρους του ΓΑΚ.

Η ΕΥΔ διατηρεί το δικαίωμα, κατά την κρίση της, να ζητήσει την υποβολή διευκρινίσεων για την τεκμηρίωση κάθε περίπτωσης, εφόσον αυτό κριθεί απαιτητό.

7. Όπως επισημάνθηκε και στην με Α.Π. 92415/ΕΥΚΕ6282/28.08.2017 επιστολή της ΕΥΚΕ, υπενθυμίζεται ότι:

- Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην με Α.Π. 74391/ΕΥΚΕ2634/13.07.2016 Εγκύκλιο της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες στους φορείς που εμπλέκονται στη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020», μετά την υποβολή των μεμονωμένων προτάσεων στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων, κάθε πρόταση πρέπει να εξετάζεται διακριτά αναφορικά με την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης και την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού και να αποστέλλεται για έγκριση από την ΕΥΚΕ

Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνονται i) η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχουν κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, καθώς και

ii) η λίστα ελέγχου των γενικών και ειδικών όρων εφαρμογής του ΓΑΚ που έχουν κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 33004/ΕΥΚΕ1321/24.03.2016 επιστολή της ΕΥΚΕ, αντίγραφα των οποίων πρέπει να τηρούνται στο φάκελο της πράξης.

- Προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή του Καν. (Ε.Ε.) 651/2014 (ΓΑΚ), κατά την αξιολόγηση των προτάσεων πρέπει να λαμβάνεται υπόψη οι επιστολές της ΕΥΚΕ αναφορικά με διευκρινίσεις σχετικά με ζητήματα εφαρμογής του Καν. Ε.Ε. 651/2014» (Α.Π.101270/ΕΥΚΕ3633/30.09.2016, 42649/ΕΥΚΕ5351/10.04.2017 & 64295/ΕΥΚΕ5796/09.06.2017) όσον αφορά στον αποκλεισμό των προβληματικών επιχειρήσεων και των επιχειρήσεων τις οποίες αφορά ο κανόνας Deggendorf, τον χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης ως προβληματικής και τις ατομικές επιχειρήσεις.

- Με την έκδοση της απόφασης ένταξης πράξης και εφ' όσον χρησιμοποιείται ο Γ.Α.Κ., η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει άμεσα να συμπληρώσει και να διαβιβάσει την ΕΥΚΕ το Παράρτημα ΙΙ του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 (ΓΑΚ) που περιλαμβάνει συνοπτικές πληροφορίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις που απαλλάσσονται σύμφωνα με τους όρους του εν λόγω Κανονισμού, προκειμένου η ΕΥΚΕ να

προβεί στην ηλεκτρονική υποβολή της πράξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού) μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής SANI, εντός των καθορισθέντων χρονικών ορίων που τίθενται στο άρθρο 11 του ΓΑΚ.

- Επιπλέον υπενθυμίζεται ότι, σε περίπτωση που η χορηγηθείσα κρατική ενίσχυση εφ' όσον χρησιμοποιείται ο Γ.Α.Κ. αφορά σε ποσό 500.000,00€ και άνω, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης πρέπει να αποστείλει στην ΕΥΚΕ τα στοιχεία που απαιτούνται για τη δημοσιοποίηση χορηγηθείσας μεμονωμένης κρατικής ενίσχυσης στην εφαρμογή TAM (Transparency Award Module) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατ' εφαρμογή της με αρ. πρωτ. 12163/ΕΥΚΕ/4902/27.01.2017 επιστολής της ΕΥΚΕ με θέμα «Υποχρέωση και διαδικασίες δημοσίευσης στοιχείων χορηγούμενων κρατικών ενισχύσεων».

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο προϊστάμενος του Τμήματος Εξυπηρέτησης
Κοινού και Πρωτοκόλλου

κ.α.α.
ΓΕΝΝΑΙΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΑ

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ - ΧΕ

Βαγγέλης Στουραϊτης

Εσωτερική Διανομή (Ηλεκτρονικά):

- Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ
- Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής και Επιχειρησιακής Υποστήριξης ΕΣΠΑ
- ΕΥΚΕ-ΧΕ